

4.B. Kaarten

De kaarten van Mercator vallen steeds op door helderheid en duidelijke letters. Zo ook de kaart **Europae III Tabula** van de editie in 1605 uitgegeven door Hondius (zoals hoger beschreven). (CB 2008/417)

In het *Theatrum Geographiae Veteris* door P. Bertius, Isaac Elsevier en Jodocus Hondius junior, van 1618-19, (CB 2009/100) staan enkele interessante kaarten **Europae tabula tertia** over Gallië volgens Ptolemaeus, **Galliae veteris typus** volgens J. Hondius en **Belgii veteris typus** door P. Kaerius. Ze staan beschreven in *Atlantes Neerlandici* onder nummer 1:512 (CB 98/1141 p. 486-491).

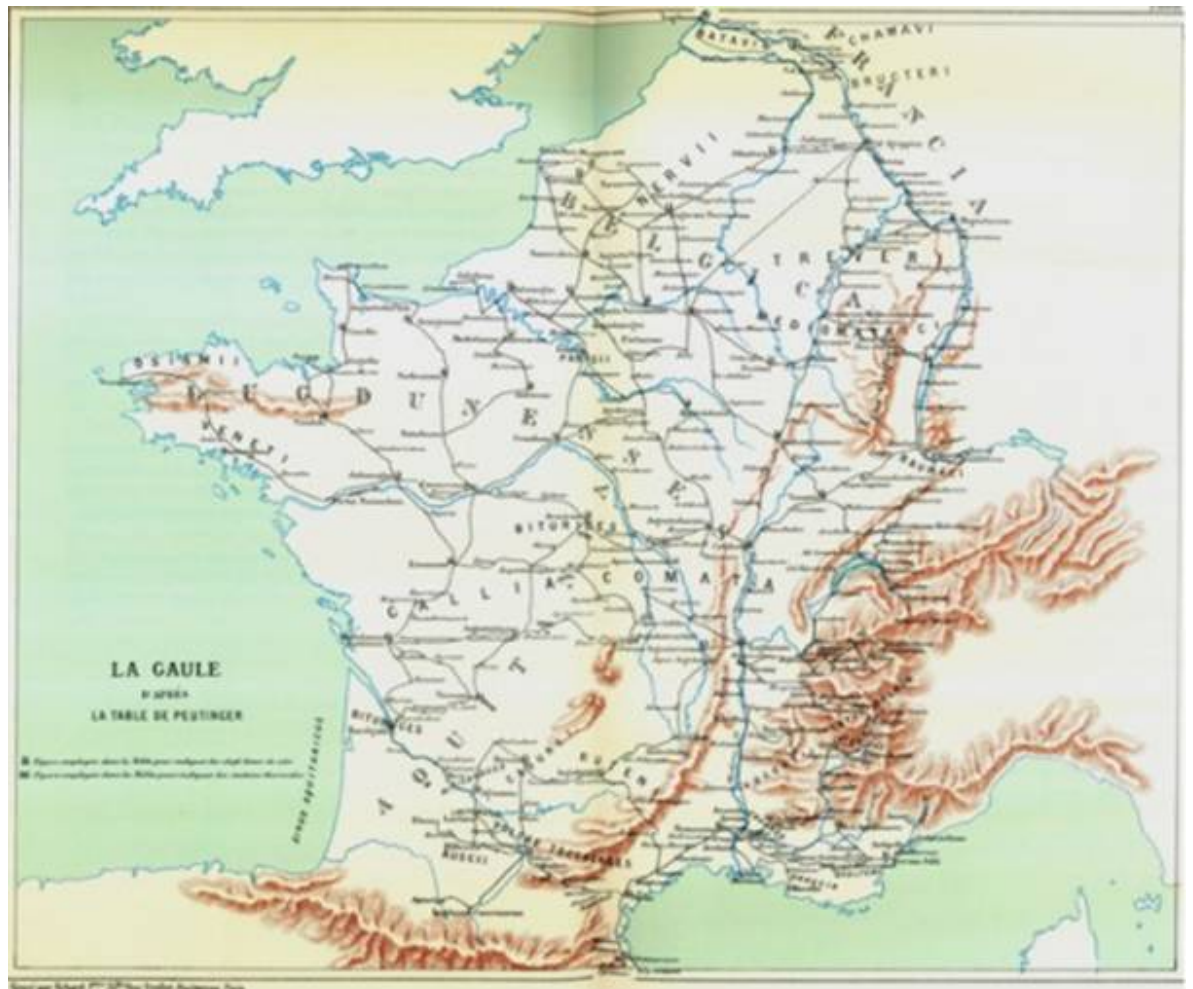
In de mooie *Atlas universel de géographie ancienne et moderne* van Lapie, (Parijs, 1829) staat een **Carte des Gaules** van 1831 (!). gegraveerd door Lallemand en gedrukt door Eymery Frugeret in Parijs (CB 2008/180). Het is een grote kaart (38 x 52 cm) met veel gegevens die goed leesbaar zijn. De nul meridiaan ligt in Parijs. Een conische projectie met maatstokken van Romeinse mijlen, Gallische leugae en stadia. Alle namen staan in het Latijn en krijgen soms ook een latere versie. De grenzen zijn gekleurd maar er ontbreekt een legende om alle grenzen te begrijpen. Binnen het gebied van de Belgae leest men: *Germania prima, Germania secunda, Belgica prima, Belgica secunda*. Langs onze kust: *Itius Portus* (cfr. Realencyclopedie IX p. 2367), *Ulterior Portus* (Julius Caesar's vloot vertrok van daar naar Britannia: IV, 21-23), *Portus Aepatiaci, Nehallenia Dea* (Plaats waar de godin vereerd werd: (cfr. Realencyclopedie XVI p. 2178), *Tabuda Fluvius, Helium Ostium* (Plinius 4,c.15: monding van de Maas), *Castellum Romanorum*.

Dit is een kaart om te blijven bekijken en namen op te zoeken!

Het werk van Des Roches: *Histoire ancienne des Pays-Bas Autrichiens contenant des recherches sur la Belgique avant l'invasion des Romains, et la conquête qu'ils en ont faite avant J.C.* (Antwerpen, 1787) (CB 2008/1940) bevat twee delen zoals de titel al duidelijk maakt: Livre I: Recherches sur la Belgique avant l'invasion des Romains, Livre II: Conquête de la Belgique par les Romains, et son histoire sous leur gouvernement. Het eerste deel bevat een **Nouvelle Carte de l'ancienne Belgique et contrées voisines** (47 x 47 cm.) met de nodige uitleg: *Remarques sur la Nouvelle Carte de l'ancienne Belgique* (pp. 153 -189). Het is een overzichtelijke kaart met gegevens die terug gaan op Ptolemaeus, Plinius, Tacitus, Caesar, Cassius...De uitleg die hij bij zijn kaart verstrekt is vrij onvolledig.

Ze is genummerd van 1 tot 7 op de kaart, van het Noorden langs de kust naar het Zuiden. De Romeinse wegen uitwaaiierend vanuit Bagacum zijn opvallend getekend en worden besproken, genummerd van a tot h. Des Roches verwijst naar la Table Théodosienne (de Tabula Peutingeriana), het Itinerarium Antonini, kaarten van d'Anville en Ortelius. Soms verwijst hij naar archeologisch onderzoek.

Ernest Desjardins tekende in zijn *Géographie historique et administrative de la Gaule Romaine IV Les sources de la topographie comparée* (Parijs, 1893) (CB 2002/4238) enkele duidelijke kaarten: **La Gaule d'après l'Itineraire d'Antonin** (p. 38) en **La Gaule d'après la Table de Peutinger** (p. 76). In een overzichtelijke tabel worden bovendien alle plaatsnamen vermeld, gesitueerd, gecorrigeerd en vertaald.

In 1996 werd de atlas van Heinrich Kiepert *Formae Orbis Antiqui* opnieuw uitgegeven door de Edizioni Quasar in Rome. (CB 2003/701) De kaart **Gallia secundo et tertio p. Chr. n. saeculo** (53 x 41,5 cm) bevat zeer veel gegevens over het Romeinse Rijk van de Pyreneeën

tot aan de Rijn: Germania inferior, Germania superior, Provinciae gentium Alpinarum en Gallia met zijn 4 provincies: Belgica, Lugdunensis, Aquitania en de provincia Narbonensis. De coördinaten zijn modern; de namen in het Latijn; wegen worden duidelijk getekend; cijfers wijzen op de hoogte van de plaats in meters; de grenzen zijn duidelijk gekleurd. Gallia Belgica strekt zich vanaf Itius Portus (Boulogne) naar het Zuid-Oosten uit tot voorbij de Moezel. De grens ligt niet meer aan de Seine maar meer ten Noorden. Het is het land van Menapii, Morini, Atrebates, Ambiani, Bellovacii, Silvanectes, Meldi, Suessiones, Viromandini, Nervii, Remi, Treveri, Mediomatrici, Leuci.

[Terug naar overzicht Ptolemaeus](#)